

**UCHWAŁA Nr /V/2019
RADY POWIATU W RADOMIU
z dnia 1 lutego 2019 r.**

w sprawie przyjęcia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2024”.

Na podstawie § 20 ust. 1 Statutu Powiatu Radomskiego, art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym /Dz. U. z 2018, roku, poz. 995 z późn. zmianami/, w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej /Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 z późniejszymi zmianami/ uchwala się, co następuje:

§ 1

1. Rada Powiatu w Radomiu przyjmuje „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2024”.
2. „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2024”, przedłożona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Radomskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019 roku.

Wnioskodawca:

Zarząd Powiatu

U Z A S A D N I E N I E

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej / Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 z późniejszymi zmianami/ nakłada na Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Realizując zapisy zawarte w art. 19 pkt 1 cyt. powyżej ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przedkłada „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych” .

Załącznik do
Uchwały Nr /V/2019
Rady Powiatu w Radomiu
Z dnia 1 lutego 2019 r.

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
na lata 2019 - 2024**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	- 3
I. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	-
4	
II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU RADOMSKIEGO	-
6	
III. PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE RADOMSKIM/DIAGNOZA	-
9	
1. Ubóstwo	- 9
2. Bezrobocie	- 14
3. Niepełnosprawność/Długotrwała choroba	- 16
4. Starzenie się społeczeństwa	- 18
5. Przemoc w rodzinie/alkoholizm	- 21
6. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	- 25
IV. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, PLANOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	- 35
V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	-
42	
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA/ REALIZATORZY CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ, PARTNERZY	- 43
VII. PODSUMOWANIE	- 44

WSTĘP

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 - 2024 jest kontynuacją Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2018 przyjętej Uchwałą Nr 323/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 roku.

Strategia jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej, długotrwałym programem działań, stanowiącym podstawę do inicjowania i realizowania działań mających na celu poprawę sytuacji mieszkańców powiatu radomskiego. Dokument ten ma również służyć opracowaniu pewnych wzorców postępowania w obszarze pomocy społecznej, w oparciu o określenie zasobów, źródeł finansowania, jest również podstawą do aplikowania o środki zewnętrzne na realizację zadań.

Zgodnie z konstytucyjną zasadą suwerenności, to obywatele tworzący naród są źródłem wszelkiej władzy i mogą podejmować decyzje dotyczące ważnych spraw dla państwa i społeczności, dlatego kształtowanie rzeczywistości lokalnej jest sprawą wszystkich mieszkańców danego regionu. Rolą władz samorządowych jest wspieranie tej aktywności, przy wykorzystaniu zasobów instytucjonalnych środowiska, jak również pomoc tym jednostkom, które z różnych przyczyn nie są w stanie samodzielnie zadbać o swój los, a chcą żyć godnie. Czasy współczesne charakteryzuje ogromna dynamika, występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Towarzyszą im różnorodne ludzkie potrzeby, a co za tym idzie często pogłębiające się dysproporcje dochodowe, problemy egzystencji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, starszych, samotnych, niepełnosprawnych... Problemy społeczne wymagają działań zaradczych. W tym kontekście – strategia to narzędzie wskazujące sposoby interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany stanu rzeczy ocenianego negatywnie.

Budowanie systemu pomocy społecznej w powiecie wymaga stałej rozbudowy infrastruktury społecznej i przystosowywania jej do zmieniających się potrzeb społecznych, wypracowywania nowych sposobów działania mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin, znajdujących się w trudnej życiowo sytuacji, tak aby każdy człowiek miał możliwość

realizowania ról społecznych, zajmował miejsce na równi z pozostałymi, a przede wszystkim czuł się odpowiedzialny za przyszłość własną i swojej rodziny.

I. METODYKA PRAC NA STRATEGIĄ

Opracowanie Strategii jest zadaniem powiatu, wynikającym z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym do zadań własnych należy opracowywanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

W pracach nad Strategią przyjęto metodę partycypacyjną, która umożliwia włączenie w proces tworzenia dokumentu reprezentantów społeczności lokalnej.

Poszczególne problemy społeczne najlepiej wszakże zidentyfikują i zdiagnozują przedstawiciele instytucji działających w danym obszarze, którzy posiadają wiedzę na temat specyfiki, skali i dynamiki bliskich im zawodowo problemów oraz kompetencje do planowania sposobów ich rozwiązywania i niwelowania. Przeprowadzono zatem konsultacje w zakresie diagnozowania problemów oraz określenia potrzeb i celów z gminami powiatu radomskiego oraz kadrą ośrodków pomocy społecznej.

W procesie diagnozowania, a zwłaszcza wdrażania Strategii ważną rolę przypisać należy „trzeciemu sektorowi”. Organizacje pożytku publicznego działające statutowo w obszarze pomocy społecznej - jako przedstawiciele określonych środowisk, uznano za ważnego partnera w pracach związanych z tworzeniem Strategii.

Przygotowując niniejsze opracowanie wykorzystano doświadczenia wyniesione z realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie radomskim przyjętych przez Radę Powiatu Radomskiego uchwałą z dnia 12 lutego 2009 roku Nr 284/XXVII/2009 (obowiązywała w okresie od 2009 do 2013 roku) oraz uchwałą Uchwałą Nr 323/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 roku (wdrażanej w latach 2014 - 2018).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 - 2024 została przygotowana na podstawie:

1. analizy posiadanych źródeł informacji – czyli sprawozdań, opracowań, oceny zasobów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie powiatu radomskiego.
2. analizy sytuacji na terenie poszczególnych gmin w zakresie problemów społecznych, instytucji uczestniczących w ich rozwiązywaniu, potrzeb, planowanych do realizacji form działania /badania ankietowe oraz oceny zasobów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pionkach; Miejsko – Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Iłży i Skaryszewie; Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Goździe, Jastrzębi, Jedlińsku, Jedlni – Letnisko, Kowali, Pionkach, Przytyku, Wierzbicy, Wolanowie oraz Zakrzewie/.

Zgodnie z art. 16 b ust. 2 cyt. powyżej ustawy Strategia opiera się w szczególności na:

- diagnozie sytuacji społecznej;
- prognozie zmian w zakresie objętym strategią;
- określeniu celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji i wskaźników strategii.

Strategia jest dokumentem przygotowanym przez zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej i pomocy społecznej.

Strategia odgrywa szczególną rolę w prowadzeniu polityki społecznej na szczeblu powiatowym. Jest dokumentem o charakterze długofalowym, który ma służyć zidentyfikowaniu zagrożeń występujących w sferze szeroko rozumianego życia społecznego, jak również wypracowaniu sposobów zapobiegania im, a jeśli zaś wystąpią - łagodzeniu związanych z nimi następstw.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU RADOMSKIEGO

Powiat radomski usytuowany jest w południowej części województwa mazowieckiego, został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą władz powiatu jest miasto Radom.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: [Pionki](#)
- gminy miejsko-wiejskie: [Iłża](#), [Skaryszew](#)
- gminy wiejskie: Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew.
- miasta: [Pionki](#), [Iłża](#), [Skaryszew](#).

Powiat radomski graniczy z 6 powiatami województwa mazowieckiego: szydłowieckim, przysuskim, białobrzeskim, zwoleńskim, lipskim, oraz 1 powiatem województwa świętokrzyskiego - powiatem starachowickim.

Nasz powiat zajmuje w województwie mazowieckim czwarte miejsce pod względem powierzchni – 1.530 km² (153 tys. ha) i piąte, w porównaniu do pozostałych powiatów Mazowsza - pod względem liczby ludności – ponad 151 tys. osób, przy czym blisko 80 % ludności stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich.

Usytuowanie powiatu radomskiego w centralnej części kraju na skrzyżowaniu ważnych szlaków północ – południe i wschód – zachód (przebiegają tędy 3 drogi krajowe) odgrywa istotną rolę z punktu widzenia rozwoju społeczno – gospodarczego. Nie bez znaczenia jest również bezpośrednie sąsiedztwo Radomia, największego po Warszawie miasta Mazowsza, znaczącego ośrodka akademickiego, handlowego i usługowego.

Teren powiatu radomskiego leży na zlewniach rzek: Radomki, Iłżanki, Zagożdżonki wraz z dopływami. Niewątpliwym atutem powiatu są zatem jego walory krajoznawcze i turystyczne. Na terenie powiatu znajduje się wiele cennych zasobów środowiska przyrodniczego, częściowo na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego są usytuowane gminy: Pionki, Jastrzębia, Gózd i Jedlnia Letnisko. Bardzo atrakcyjną i malowniczą jest położona na Podgórzu Iłżeckim Puszcza Iłżecka, łącząca się częściowo z lasami Puszczy Świętokrzyskiej, jak również przepływająca przez nią rzeka Iłżanka. Obszary ze znaczną ilością cieków i oczek wodnych, wraz z towarzyszącymi im rozległymi połaciami łąk i obszarów zadrzewionych, torfowisk o specyficznym mikroklimacie i unikatowych gatunkach roślinności sprzyjają wypoczynkowi oraz rekreacji. Dużą atrakcją turystyczną jest również jeden z największych na Mazowszu sztuczny zbiornik wodny w Domaniewie, wokół którego rozwinięta jest działalność agroturystyczna.

Na uwagę zasługują również zabytkowe kościoły, dwory, pałace, między innymi są to: ruiny zamku biskupów krakowskich w Iłży z XIV wieku, dworek Gombrowiczów we Wsoli z 1914 r., kościół modrzewiowy w Bardzicach z 1771 r.

Warunki naturalne w tym gleby i klimat sprzyjają rozwojowi ogrodnictwa i rolnictwa. Dużym prestiżem cieszą się coroczne Ogólnopolskie Targi Papryki. Okolice Przytyka i Zakrzewa to swoiste „paprykowe zagłębie” Polski, skąd pochodzi 80 proc. krajowej produkcji tego warzywa.

Pomimo faktu, że powiat radomski postrzegany jest przede wszystkim za obszar rolniczy, mają tu swoje siedziby firmy, których działalność nie jest związana z uprawą gruntów. Wiele gmin, w szczególności: Jedlińsk, Kowala, Pionki, Wierzbica dysponuje wieloma terenami, wyposażonymi w niezbędną infrastrukturę techniczną, które mogą być wykorzystane w celach inwestycyjnych. Niskie koszty pracy oraz działalności gospodarczej, chłonny rynek pracy, dostępność komunikacyjna, wzrost poziomu wykształcenia ludności, bliskość dużych ośrodków miejskich (Radom, Warszawa, Kielce, Łódź), atrakcyjność turystyczna powiatu są istotnymi elementami stymulującymi aktywność i jego rozwój gospodarczy. Na terenie powiatu działa prawie 10 tys. podmiotów gospodarczych, wiele z nich uzyskało już krajową a nawet międzynarodową renomę np. Zakład Mleczarski FigAND z Kolonii Wawrzyszów w gm. Wolanów, zakłady chemiczne Bochem w Działkach Suskowolskich w gm. Pionki, zakład nowoczesnej obróbki metali Radmot z Jedlińska i wiele innych.

Tabela 1
Sytuacja demograficzna – stan na 31.12.2017 r.

	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
Wiek od 0-17	14.968	15.827
Wiek produkcyjny	43.577	51.461
Wiek emerytalny	17.680	8.442
Ogółem	76.225	75.730

/Bank Danych Lokalnych/

Jak wynika z danych zawartych w tabeli nr 2 powiat radomski zamieszkuje większa liczba kobiet (76.225) niż mężczyzn (75.730).

Tabela 2
Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu radomskiego

Nazwa	Lata		
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Iłża	15 056	14 957	14 860
Kowala	11 939	12 035	12 093
Miasto Pionki	18 938	18 732	18 618
Gózd	8 636	8 717	8 796
Jastrzębia	6 909	6 975	7 005
Jedlińsk	14 219	14 294	14 423
Jedlnia - Letnisko	12 572	12 596	12 654
Pionki Gm.	10 065	10 031	10 046
Przytyk	7 321	7 307	7 304
Skaryszew	14 382	14 506	14 634
Wierzbica	9 937	9 854	9 799
Wolanów	8 790	8 829	8 848
Zakrzew	12 697	12 797	12 875
Razem	151.461	151.630	151.955

/Bank Danych Lokalnych/

Z przedstawionych danych zawartych w tabeli wynika, że w roku 2017 w 9 gminach powiatu radomskiego wzrosła liczba mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego. Największy wzrost liczby mieszkańców zanotowano w gminie Jedlińsk, Zakrzew, Skaryszew i Gózd.

III. PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE RADOMSKIM/DIAGNOZA

Ważnym elementem strategii jest przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych, która jest wypadkową potrzeb i oczekiwań mieszkańców powiatu radomskiego.

Na tej podstawie dopiero staje się realna koncepcja systemowego działania, oparta na formułowaniu celów strategicznych i zadań, które mogą się przyczynić do zniwelowania bądź ograniczenia niekorzystnych zjawisk, a w konsekwencji wpłynąć na poprawę sytuacji lokalnej społeczności.

Rozpoznanie problemów społecznych opiera się na analizie występujących na terenie powiatu zjawisk, które są powszechnie uznawane za wyznaczniki stanu społecznego, czyli diagnozie.

Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego, odzwierciedleniem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia ma zatem umożliwić zaplanowanie rozwoju wybranych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie innych działań na rzecz podnoszenia w wielu wymiarach jakości życia mieszkańców powiatu. Wyznacza również główne kierunki działań dla podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej: organów administracji rządowej, samorządowej i pozarządowej.

Podstawą przygotowania części diagnostycznej Strategii są informacje uzyskane ze sprawozdań, analiz oraz ocen zasobów przygotowanych przez wszystkie gminy powiatu radomskiego. Pozwoliły one na określenie problemów społecznych, czyli niekorzystnych dla społeczności zjawisk, wiążących się z wykluczeniem społecznym, dezintegracją społeczną oraz marginalizacją.

Z przedstawionych informacji wynika, że dominującymi problemami charakterystycznymi dla naszego regionu są:

ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, starzenie się społeczeństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a także alkoholizm i przemoc.

1. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo, jako sytuację, w której posiadany dochód uprawnia do otrzymania pomocy społecznej. Wynika z tego, że każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego 528 zł oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego 701 zł, żyją w ubóstwie.

Ubóstwo jest wpisane w historię świata, doświadczają go wszystkie społeczności, w większym bądź mniejszym zakresie.

Z pojęciem ubóstwa utożsamia się często pojęcie biedy. Określeniom tym towarzyszą także: minimum egzystencji oraz minimum socjalne.

Ubóstwo - to sytuacja, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami, zarówno pieniężnymi w postaci dochodów bieżących i dochodów z poprzednich okresów, jak i w formie nagromadzonych zasobów materialnych, pozwalającymi na zaspokojenie jej potrzeb (T. Panek, Statystyka społeczna). Te potrzeby to: żywność, mieszkanie, ubranie i obuwie, ochrona zdrowia (leki), higiena osobista, edukacja, transport i komunikacja, kultura, sport, wypoczynek...

Trzeba pamiętać o tym, że poza skutkami ekonomicznymi, ubóstwo ma często skutki społeczne: bariery awansu, wyuczona bezradność.

Minimum egzystencji to koszyk dóbr, niezbędnych do podtrzymania funkcji życiowych człowieka i jego sprawności psychofizycznej. Uwzględnia on jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, gdyż konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia, a nawet zagrożenia życia.

Minimum socjalne to wskaźnik określający koszty utrzymania gospodarstw domowych na podstawie koszyka dóbr służących do zaspokojenia potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie. Pozwalają one nie tylko na podtrzymanie życia, ale także na posiadanie i wychowanie dzieci oraz uczestnictwo w życiu społecznym, co najmniej na niskim poziomie.

Ubóstwo najczęściej jest wynikiem długoterminowego bezrobocia, niskiego wykształcenia, braku kwalifikacji zawodowych, narkomanii, alkoholizmu, zadłużenia.

Osoby, których dotyczą w/wymienione przesłanki to często ci, których opinia publiczna identyfikuje jako beneficjentów pomocy społecznej. Czynniki zwykle towarzyszącymi ubóstwu są: wielodzietność, niepełnosprawność, funkcjonowanie w rodzinie niepełnej.

Analizując przedstawione tabele obrazujące przyczyny korzystania z pomocy społecznej, zauważyć należy, że zdecydowanie największą grupę stanowią osoby, których dochody kształtują się na niskim poziomie – czyli dotknięte ubóstwem oraz problemem bezrobocia i z tego powodu wymagające wsparcia.

Tabela 3 i 4

Przyczyny udzielenia pomocy i wsparcia

Miasto, gmina	Ubóstwo		Bezrobocie		Niepełnosprawność		Długotrwała lub ciężka choroba	
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017
M. Pionki	419	364	392	330	185	183	314	308
MG. Iłża	258	217	225	184	118	118	147	136
MG. Skaryszew	173	140	239	181	93	92	76	75
Gózd	223	101	172	137	73	69	34	37
Jastrzębia	75	85	86	76	41	49	39	38
Jedlnia Let.	155	149	179	173	123	108	45	48
Jedlińsk	206	191	185	145	111	121	105	111
Kowala	273	258	195	172	117	117	72	63
G. Pionki	118	101	176	140	92	84	59	42
Przytyk	170	120	112	77	70	64	57	46
Wierzbica	139	141	202	186	108	100	107	105
Wolanów	189	169	134	113	89	82	98	95
Zakrzew	162	152	173	155	113	113	35	41

Miasto, gmina	Alkoholizm		Potrzeba ochrony macierzyństwa		W tym: wielodzietność		Bezdomność	
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017
M. Pionki	71	73	29	26	23	19	5	5
MG. Iłża	42	44	43	43	36	32	4	4
MG. Skaryszew	4	2	31	26	27	23	6	3
Gózd	7	10	45	36	36	29	0	1
Jastrzębia	13	9	38	42	35	38	0	1
Jedlnia Let.	26	22	54	42	39	31	0	0
Jedlińsk	42	35	40	30	38	28	3	4
Kowala	29	21	56	48	19	18	2	2
G. Pionki	36	29	36	26	23	26	1	1
Przytyk	12	9	60	30	56	28	4	2
Wierzbica	19	18	47	41	35	31	4	4
Wolanów	8	9	56	48	52	36	2	1
Zakrzew	23	15	57	51	54	51	0	0

Tabela 5

Osoby i rodziny korzystające ze wsparcia

	Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie
--	---

Miasto, gmina	Liczba osób		W tym: osoby długotrwale korzystające		Liczba rodzin	
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017
M. Pionki	733	636	432	378	545	493
MG. Iłża	522	428	279	236	337	288
MG. Skaryszew	618	484	390	398	345	299
Gózd	414	322	391	275	239	203
Jastrzębia	301	270	225	196	168	154
Jedlnia Let.	418	348	418	348	357	258
Jedlińsk	623	526	274	236	377	349
Kowala	496	503	349	355	282	270
G. Pionki	477	461	435	157	286	243
Przytyk	368	231	201	110	211	153
Wierzbica	396	415	306	119	290	280
Wolanów	482	391	427	350	229	205
Zakrzew	558	499	528	420	298	284

Głównym sposobem ograniczenia tego zjawiska jest zmniejszenie bezrobocia poprzez tworzenie miejsc pracy, aktywizację zawodową, jak również zapewnienie profesjonalnej pomocy, także niepieniężnej osobom przeżywającym różnego rodzaju sytuacje kryzysowe, tak aby doprowadzić do zmiany ich postaw życiowych i wzięcia odpowiedzialności za swój los.

Duży wpływ na złagodzenie problemu ubóstwa ma bez wątpienia realizacja rządowego programu „500 Plus”, dzięki któremu rodziny miały możliwość poprawy warunków mieszkaniowych i standardu codziennego życia, a dzieci zyskały szansę na korzystanie z dodatkowych zajęć edukacyjnych i rozwoju własnych zainteresowań.

Tabela nr 6 i 7

Sytuacja w zakresie gospodarki mieszkaniowej

Miasto, gmina	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)			Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne			Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	187	32	38	43	65	54	0	1	0
MG. Iłża	12	17	17	13	4	5	0	0	0
MG. Skaryszew	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gózd	0	0	0	0	2	2	0	1	1
Jastrzębia	5	5	5	0	0	0	0	0	0
Jedlnia Let.	1	1	1	3	3	3	0	0	0
Jedlińsk	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Kowala	0	0	0	1	0	1	0	0	0
G. Pionki	0	0	0	15	1	0	2	1	0
Przytyk	0	0	0	2	0	0	0	1	1
Wierzbica	6	6	6	10	97	100	1	0	0
Wolanów	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakrzew	0	0	0	3	2	3	3	3	3

Miasto, gmina	Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy			Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	396	535	535	100	133	120
MG. Iłża	58	66	68	34	6	10
MG. Skaryszew	45	45	45	0	0	0
Gózd	4	4	4	2	0	0
Jastrzębia	5	5	5	0	0	0
Jedlnia Let.	11	15	14	3	0	0
Jedlińsk	28	16	16	1	3	3
Kowala	13	13	13	2	0	1
G. Pionki	8	6	6	4	1	0
Przytyk	6	7	9	3	2	2
Wierzbica	109	100	99	10	12	15
Wolanów	27	27	27	0	0	0
Zakrzew	6	6	6	0	0	0

Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Jego miarą jest stopa bezrobocia, będąca relacją liczby zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do zasobu siły roboczej lub do liczby ludności w wieku produkcyjnym

Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy).

Głównymi przyczynami bezrobocia są min. likwidacja niektórych gałęzi przemysłu, zmniejszenie popytu na konkretne dobra czy usługi, ograniczenie produkcji, przeniesienie zakładu do innego rejonu, niedostosowanie do potrzeb rynku wykształcenie pracowników, zmiany w technologii, wysokie obciążenia fiskalne itp.

Aktywność zawodowa kojarzy się z bezpieczeństwem socjalnym i stabilizacją życiową. Natomiast utrata pracy negatywnie rzutuje na rodzinę, wywołując stresy i napięcia, które często najdotkliwiej odczuwają dzieci. Może to doprowadzić nawet do rozpadu rodziny.

Przedłużające się poszukiwania pracy wpędzają w pesymizm i poczucie bezużyteczności, nierzadko powodując utratę statusu społecznego, obniżenie samooceny i wiary we własne siły, problemy natury psychicznej i wiele innych. Z powodu bezrobocia ludzie często godzą się pracować za niską płacę, boją się o utratę pracy, a młodzi ludzie, dobrze wykształceni i wykwalifikowani emigrują nie widząc w naszym kraju dla siebie perspektyw.

Tabela 8

Sytuacja na rynku pracy

	2015	2016	2017
Pracujący na 1000 ludności	94	99	105
Bezrobotni zarejestrowani	13.624	11.919	10.046
Stopa bezrobocia rejestrowego %	25,1	22	18,7

/Dane GUS/

Jak wynika z danych GUS na koniec 2017 roku stopa bezrobocia wynosiła 18,7 % i spadła o ok 6% w stosunku do 2015 roku.

Odpowiedzią na taki stan rzeczy są aktywne formy promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji bezrobotnych. Bardzo ważne jest zapewnienie osobom bezrobotnym wsparcia doradców zawodowych. Powinien być to pierwszy krok przed rozpoczęciem poszukiwania pracy, który wskaże kierunki rozwoju zawodowego, pozwoli na uświadomienie sobie, w jakich branżach osoba może podjąć zatrudnienie, gdyż często nasze wyobrażenie o tym co powinniśmy robić odbiega od tego, jakie mamy predyspozycje zawodowe.

Przeciwdziałanie bezrobociu to także aktywizacja osób bezrobotnych, która nie powinna się tylko ograniczać do informowania o ofertach pracy, ale i wyposażać w wiedzę i umiejętności potrzebne do przygotowania dokumentów aplikacyjnych, zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej itp. Ważną kwestią jest także świadomość swoich praw. Osoby bezrobotne powinny posiadać wiedzę na temat możliwości korzystania ze szkoleń organizowanych przez urząd pracy, ubiegania się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, czy aplikowania o przyjęcie na staż, który jest dla młodych ludzi ogromną szansą na zdobycie doświadczenia. Celowe byłoby także systematyczne organizowanie spotkań z pracodawcami na temat zasad ubiegania się o środki będące finansowym wsparciem przy zatrudnianiu pracowników, jak również organizowanie giełd i targów pracy, które ułatwią kontakt z potencjalnymi pracownikami.

Faktem jednak jest, że wiele osób pomimo posiadania statusu osoby bezrobotnej nie jest zainteresowanych podjęciem pracy. Z przeprowadzanych analiz wynika, że od kiedy zaczęła być realizowana pomoc państwa w wychowywaniu dzieci czyli świadczenie „500 plus”, zmalała aktywność zawodowa matek. Np. w okresie od lipca 2016 roku do czerwca 2017 roku decyzję o wycofaniu się z rynku pracy podjęło 103 tys. kobiet /dane GUS/.

Przez dłuższy czas było to niezauważalne, ale – wraz z falą silniejszego wzrostu gospodarczego i wzmożonego popytu na pracowników staje się coraz bardziej odczuwalne.

Co prawda, rzesza pracowników ze Wschodu, która zasiliła polski rynek pracy, znacząco złagodziła niekorzystne trendy demograficzne na przestrzeni ostatnich 3-4 lat. Pomimo wszystko jednak, jak prognozuje PKO BP liczba pracujących zacznie spadać już na przełomie lat 2018 i 2019 lub najpóźniej w roku 2020.

Tabela 9

Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Razem
2015	196	247	443
2016	181	217	398

2017	157	165	322
------	-----	-----	-----

Z powyższych danych wynika fakt, iż od 2015 roku maleje liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Radomiu jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy. Od 2015 roku liczba ta w porównaniu z rokiem 2017 uległa zmniejszeniu o 121 osób. Jak wynika z tabeli nr 2 większą grupę osób zarejestrowanych w PUP stanowili mężczyźni.

3. Niepełnosprawność/długotrwała lub ciężka choroba

W aspekcie medycznym niepełnosprawność to długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Jest to także uszkodzenie natury psychicznej, fizjologicznej lub anatomicznej struktury organizmu, która może mieć charakter całkowity, częściowy, trwały lub okresowy, może być wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

W ujęciu społecznym, niepełnosprawność to niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie na skutek barier występujących po stronie otoczenia (społecznego, kulturowego, prawnego, politycznego), w tym barier architektonicznych, etc.

Reasumując – są to zatem wszelkie ograniczenia lub wynikający z ograniczeń brak zdolności do wykonywania jakiejś czynności, w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka.

Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła wówczas 4.697.500. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności w kraju. Udział mężczyzn wśród niepełnosprawnych wynosił 46,1%, zaś kobiet - 53,9%.

Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie radomskim wynosi 18.339 /8.454 osoby stanowią mężczyźni, natomiast 9.885 osób stanowią kobiety/.

Według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2017 roku w powiecie radomskim wydano 1958 decyzji w sprawie orzeczeń o niepełnosprawności. W tym po raz pierwszy znaczny stopień niepełnosprawności uzyskało 316 osób, umiarkowany 297 osób, a lekki 257 osób. Łącznie w 2017 roku orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uzyskało po raz pierwszy 870 osób. Po raz kolejny orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uzyskało 1088 osób. 34 osoby nie zostały zaliczone do osób niepełnosprawnych. 23 osoby, które chciały uzyskać stopień wyższy od posiadanego uzyskały decyzję odmowną.

W 2017 roku najczęstszą przyczyną wydawania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności stanowiły upośledzenia narządu ruchu (461 orzeczeń) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (384 orzeczenia). Natomiast najmniejszą liczbę orzeczeń wydano z przyczyn całościowego zaburzenia rozwojowego (1 osoba) i epilepsji (25 osób). Najwięcej orzeczeń wydano w grupie wiekowej 41 lat i więcej.

W przypadku klasyfikacji wg płci kobiety częściej uzyskiwały orzeczenia z przyczyn upośledzenia narządów ruchu oraz schorzeń endokrynologicznych, metabolicznych, zaburzeniach enzymatycznych, chorób zakaźnych i odzwierzęcych, zeszpeceń i chorób układu krwiotwórczego. Natomiast mężczyźni uzyskiwali orzeczenie z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz neurologicznych i psychicznych.

Różnorodne formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych świadczy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu.

Tabela 10

Pomoc dla osób niepełnosprawnych w 2017 roku

Lp.	Zadania	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota (zł)
1.	Likwidacja barier architektonicznych	14	70 054
2.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1043	730 028
3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	4	4 900
4.	Wydatki na usługi rynku pracy	1	5 168
5.	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	89	159 592
6.	Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	36	68 605
7.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	13	38 100
8.	Dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej lub rolniczej albo wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej	1	22 000
9.	Dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	3	1 483 422
Razem		1204	2 581 869 zł.

--	--	--

Niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu radomskiego pomoc w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej świadczą trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej. Jest to forma wsparcia oparta na prowadzeniu terapii, pozwalającej osiągnąć osobom niepełnosprawnym możliwie największą samodzielność życiową, stosownie do zachowanych sprawności i możliwości psychofizycznych, służąca zwiększeniu sprawności ogólnego organizmu, wzmocnieniu poczucia własnej wartości, poprawie umiejętności współżycia z innymi ludźmi.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Pionkach służy potrzebom 35 osób niepełnosprawnych. Warsztat Terapii Zajęciowej w Jedłance Starej gm. Iłża jest przeznaczony dla 30 osób.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Młodocinie Większym obejmuje swoim wsparciem 25 uczestników.

Formą dziennego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są środowiskowe domy samopomocy, których głównym celem jest osiągnięcie przez uczestników, pomimo ograniczeń, jakie stwarza choroba satysfakcji ze swojego życia.

Taką rolę dla mieszkańców powiatu radomskiego realizuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedłance. Dom jest przeznaczony dla 35 osób: przewlekłe psychicznie chorych /20 osób/ oraz upośledzonych umysłowo /15 osób/ zamieszkałych na terenie gmin: Jedlińsk, Jastrzębia, Przytyk oraz Zakrzew.

W mieście Pionki funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, z którego usług korzysta 20 osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na tym terenie.

4. Starzenie się społeczeństwa

Zjawisko starzenia się ludności jest współczesnym procesem demograficznym, o wysokiej skali i natężeniu, obejmującym społeczeństwa zarówno Europy, jak i innych wyżej rozwiniętych państw.

W Polsce na 100 młodych ludzi przypada 112 seniorów. Jest to skutek wydłużania się okresu trwania ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia.

Z badań GUS wynika, że na koniec 2017 r. indeks starości wynosił 112, czyli na 100 „wnuczków” (dzieci w wieku 0-14 lat) przypadało 112 „dziadków” (osób w wieku 65 lat i starszych). Różnica w wielkości tych populacji sięga 700 tys., na niekorzyść „wnuczków”.

Starzenie się ludzi jest zjawiskiem uniwersalnym, ludzie starzeją się i starzeją zawsze i wszędzie. Jednak w ostatnich kilkudziesięciu latach intensywność tego zjawiska wzrosła, co –

przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego sprawia, że odsetek ludzi starych w społeczeństwie rośnie.

Prognozuje się, iż w perspektywie czasu proces ów nasili się, co doprowadzi do zasadniczej zmiany proporcji między ludźmi młodymi i starymi. Liczba młodych, zdolnych do pracy będzie maleć, natomiast liczba starszych, wymagających wsparcia i opieki ze strony innych osób - rosnać.

Starzenie się społeczeństwa to nie tylko wyzwanie dla rynku pracy. Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego – wciąż niska liczba zawieranych małżeństw oraz obserwowane od 25 lat zmiany w trendzie dzietności będą wpływały negatywnie także na przyszłą liczbę urodzeń. Dodatkowo niekorzystnie działa wysoka skala emigracji Polaków za granicę.

Powiat radomski dysponuje na swoim terenie trzema domami pomocy społecznej, które zapewniają całodobową opiekę tym osobom, które nie są zdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku ze względu na stan zdrowia oraz trudną sytuację życiową.

Jest to Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy, ul. Sienkiewicza 37, który jest przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie /88 miejsc/ z oddziałem dla osób przewlekłe somatycznie chorych /38 miejsc/.

Dom Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach gm. Iłża służy potrzebom niepełnosprawnych intelektualnie kobiet /130 miejsc/.

Dom Pomocy Społecznej w Jedlance gm. Jedlińsk dysponuje 140 miejscami, z których korzystają kobiety i mężczyźni przewlekłe psychicznie chorzy.

We wszystkich placówkach, wykorzystanie miejsc wynosi ponad 100%.

Z analizy oceny zasobów gmin powiatu radomskiego wynika, że gminy w niedostatecznym stopniu realizują działania mające na celu włączanie osób starszych do aktywnego życia w lokalnej społeczności, brak jest instytucji zapewniających codzienne usługi, czy stwarzających możliwość aktywnego zorganizowania czasu wolnego.

Brak jest kadry realizującej specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, większość ośrodków pomocy społecznej nie zapewnia w ogóle tej formy wsparcia.

Tabela 11

Pomoc świadczona przez gminy

Miasto, gmina	Usługi opiekuńcze ogółem (liczba osób)	W tym: specjalistyczne (liczba osób)	Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi
---------------	--	---	--

							(liczba osób)		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	75	86	87	0	0	0	8	10	7
MG. Iłża	20	18	20	0	0	0	4	4	4
MG.Skaryszew	10	10	10	0	0	0	0	0	0
Gózd	2	2	1	0	0	0	0	0	0
Jastrzębia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jedlnia Let.	15	11	11	0	0	0	0	0	0
Jedlińsk	3	4	4	0	0	0	0	0	0
Kowala	6	11	12	0	0	0	1	1	1
G. Pionki	31	34	36	0	0	0	6	7	7
Przytyk	4	5	5	0	0	0	0	0	0
Wierzbica	20	18	18	0	0	0	0	0	0
Wolanów	6	5	7	0	0	0	0	0	0
Zakrzew	9	10	12	0	0	0	1	1	1

W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia mieszkańcy powiatu radomskiego mają możliwość korzystania z placówek służby zdrowia:

Tabela 12

Sytuacja w zakresie zdrowia				
Miasto, gmina	Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej			
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	
M. Pionki	5	5	5	
MG. Iłża	3	3	3	
MG. Skaryszew	3	3	3	
Gózd	1	1	1	
Jastrzębia	3	3	3	
Jedlnia Let.	1	2	2	
Jedlińsk	3	3	3	
Kowala	1	1	1	
G. Pionki	3	3	3	
Przytyk	1	1	1	
Wierzbica	3	3	3	
Wolanów	1	1	1	
Zakrzew	1	1	1	

Na terenie Powiatu funkcjonują dwa Samodzielne Publiczne Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Jest to Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach, w skład którego wchodzi oddziały: chorób wewnętrznych, rehabilitacji, chirurgii ogólnej, ginekologicznej. Działają też poradnie: alergologiczna, diabetologiczna, gastrologiczna, kardiologiczna, neurologiczna, onkologiczna,

chirurgii ogólnej, chirurgii naczyniowej, chirurgii urazowo-ortopedycznej oraz poradnia rehabilitacji.

Szpital prowadzi też Zakład Opiekuńczo-Leczniczy (66 miejsc), przychodnię Podstawowej Opieki Zdrowotnej oraz świadczy usługi nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital w Iłży posiada oddziały: chorób wewnętrznych, anestezjologii i intensywnej terapii, pediatrii, ginekologii i położnictwa z opieką nad noworodkiem, chirurgiczny ogólny.

Działają też poradnie: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, diabetologiczna, kardiologiczna, ginekologii i położnictwa, dermatologiczna, gruźlicy i chorób płuc, endokrynologiczna, neurologiczna oraz alergologiczna, psychologiczna dla dzieci i młodzieży, otolaryngologiczna, okulistyczna, poradnia zdrowia psychicznego oraz Zakład Rehabilitacji Ogólnoustrojowej.

Szpital prowadzi też Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla 40 pacjentów, przychodnię Podstawowej Opieki Zdrowotnej oraz świadczy usługi nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

Ponadto we wszystkich gminach powiatu radomskiego funkcjonują zakłady podstawowej opieki zdrowotnej, w których przyjmują lekarze pierwszego kontaktu.

5. Przemoc w rodzinie, alkoholizm

Przemoc jest problemem społecznym różnie definiowanym w literaturze.

Na gruncie kryminologii jest rozumiana jako rzeczywiste użycie fizycznej siły wobec człowieka, jak również groźba jej użycia. Zamiarem sprawcy jest zaś spowodowanie szkód fizycznych w postaci śmierci lub uszkodzenia ciała, bez względu na to, czy stanowiło to cel sam w sobie, czy też miało charakter instrumentalny.

Z psychologicznego punktu widzenia przemoc jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich osób, które są w nią uwiękane, zaś jej skutki są długotrwałe i w sposób znaczący wywierają wpływ na wszystkie obszary funkcjonowania człowieka, który jej doświadczył.

Według specjalistów „Niebieskiej Linii” – przemoc jest zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniem przeciw członkowi rodziny, naruszającym prawa i dobra osobiste, powodującym cierpienie i szkody.

Rozeznaniu skali tego zjawiska w powiecie radomskim posłużyły dane uzyskane z instytucji działających w środowisku lokalnym, gdzie osoby pokrzywdzone najczęściej zgłaszają problem przemocy /posterunki policji, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych i inne/

Tabela 13

Dane uzyskane z Komendy Miejskiej Policji w Radomiu na temat sytuacji w gminach powiatu radomskiego

ROK	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie				Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
	Ogółem	Do 18 roku życia	Od 18 do 67 lat	Od 67 lat	Ogółem	Do 18 roku życia	Od 18 do 67 lat	Od 67 lat
2016	364	71	270	23	268	2	257	9
2017	412	54	329	29	340	2	324	14
I pół. 2018	198	40	137	21	154	0	148	6

ROK	Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	Liczba sprawców przemocy domowej
2016	245	Kobiety – 227 Mężczyźni – 21 Nieletni – 9	Kobiety – 9 Mężczyźni – 237 Nieletni – 0
2017	232	Kobiety – 233 Mężczyźni – 39 Nieletni – 13	Kobiety – 9 Mężczyźni – 250 Nieletni – 0
2018	338	Kobiety – 286 Mężczyźni – 62 Nieletni – 13	Kobiety – 13 Mężczyźni – 324 Nieletni – 1

Sprawcami przemocy są w zdecydowanej większości mężczyźni, a jest ona skierowana przeciwko kobietom i dzieciom.

Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą to osoby w wieku 18-67 lat, w drugiej kolejności osoby poniżej 18 roku życia, rzadziej osoby starsze w wieku powyżej 67 lat. Sprawcami przemocy najczęściej również są osoby w przedziale wiekowym 18-67 lat.

Tabela 14

Głównym narzędziem służącym rozpoznawaniu zjawiska przemocy jest procedura „Niebieska Karta”, zwana dalej NK. Z danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w

ROK	Osoby, którym zapewniono schronienie w ośrodkach wsparcia lub specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w związku z procedurą "Niebieskie Karty"		Przypadki odebrania dzieci z rodzin na podstawie art.12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie w związku z procedurą "Niebieskiej Karty"		Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą procedur "Niebieskiej Karty"		
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Ogółem	Z powodu: zakończenia przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	Z powodu: braku zasadności dalszych działań
2016	0	0	2	1	242	120	122
2017	0	0	0	0	271	168	103
I pół. 2018	0	0	0	0	118	76	42

Radomiu wynika, że niestety przemoc w rodzinie jest zjawiskiem permanentnym, nie wykazującym tendencji spadkowej.

Zauważyć należy, że formularze NK wypełniane są zarówno na interwencjach domowych, jak również w przypadku, gdy pokrzywdzony zgłosi się osobiście w celu złożenia zawiadomienia z art. 207 kk.

Kolejna tabela przedstawia podmioty, które najczęściej są pierwszym ogniwem w zakresie wszczynania procedury NK. Zwykle jest to policja. W drugiej kolejności ośrodek pomocy społecznej - pracownik socjalny, gdyż niejednokrotnie problem przemocy wiąże się z innymi problemami występującymi w rodzinie, która często korzysta także ze świadczeń pomocy społecznej.

W pojedynczych przypadkach procedura jest wszczynana przez jednostki oświaty, ochrony zdrowia czy gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 15 i 16

Zjawisko przemocy często idzie w parze z chorobą społeczną, jaką jest alkoholizm. Problem ten jest utożsamiany z brakiem kontroli nad ilością spożywanego alkoholu,

ROK	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę					
	Ogółem	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Policja	Oświata	Ochrona Zdrowia
2016	264	37	2	220	3	2
2017	312	56	0	254	2	0
I pół. 2018	162	24	0	133	5	0

spowodowany przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym. Choroba ta jest jednak możliwa do powstrzymania i utrzymania abstynencji.

Aby zmniejszyć skalę tego zjawiska konieczne jest prowadzenie profilaktycznych działań oraz promowanie zdrowego stylu życia. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają programy profilaktyki i inne działania realizowane przez funkcjonujące na terenie każdej gminy Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gmina podejmuje również działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym /art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie/.

Na terenie każdej gminy zostały już powołane takie zespoły. Funkcjonują one na podstawie cyt. powyżej ustawy. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych.

Zespół interdyscyplinarny zajmuje się rozpatrywaniem spraw związanych z wystąpieniem tego problemu społecznego, przyjmując zgłoszenia w formie „Niebieskich kart”. Niebieskie karty są zakładane w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie przez przedstawicieli różnych służb. Zespół interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Zadaniem grup roboczych jest w szczególności rozpatrywanie i realizacja planu pomocy, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do tego typu nadużyć oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy.

Nie wszystkie osoby, doświadczające przemocy ze strony osób bliskich są gotowe na ujawnienie tego problemu. Przypadki przemocy odbywają się bowiem w tzw. „zamkniętym kręgu”, tzn. ofiarami, sprawcami przemocy, jak również świadkami są zwykle członkowie rodziny. Ponadto, przemoc nie dotyczy tylko rodzin postrzeganych jako patologiczne, o niskim statusie socjalnym. W tzw. „dobrych rodzinach” również mogą wystąpić akty przemocy. Pomimo coraz większej świadomości społecznej nadal ofiarom przemocy trudno jest przerwać ten łańcuch i ujawnić fakt istnienia przemocy w ich rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu jest wpisane do rejestru jednostek specjalistycznego poradnictwa województwa mazowieckiego prowadzonego przez Wojewodę Mazowieckiego pod pozycją nr 80. Mieszkańcy powiatu radomskiego, w tym zarówno ofiary, jak i sprawcy przemocy domowej mogą zatem korzystać z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego /porad udziela specjalista z zakresu psychologii kryzysu i interwencji kryzysowej/ oraz prawnego.

6. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych/Pomoc dla rodziny

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych często pozostaje w zależności z poziomem dezintegracji rodziny, generowanym najczęściej przez czynniki, takie jak: rozbicie rodziny (separacja, rozwód, porzucenie rodziny), przyczyny zewnętrzne np. pobyt w zakładzie karnym, podjęcie pracy za granicą, niewypełnienie ról rodzicielskich w związku z np. ciężką chorobą czy niepełnosprawnością, uzależnieniem od alkoholu, brakiem umiejętności wychowawczych u rodziców, niezgodnym pożyciem, brakiem lub osłabieniem emocjonalnej więzi pomiędzy członkami rodziny.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewnia wsparcie polegające na:

- analizie sytuacji środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Zadania te realizują pracownicy ośrodków pomocy społecznej, w szczególności asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku: 1 pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 tys. mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku 1 pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek powinien zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Tylko 4 gminy: Zakrzew, Jedlnia Letnisko, Pionki oraz Wierzbica wykazały, że nie spełniają wymaganego standardu.

Tabela 17 i 18

Stan zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej		
Miasto, gmina	Kadra kierownicza	Liczba pracowników ogółem

	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	6	6	6	46	47	45
MG. Iłża	1	1	1	27	29	30
MG. Skaryszew	2	2	2	19	18	21
Gózd	1	1	1	9	9	9
Jastrzębia	1	1	1	8	8	9
Jedlnia Let.	1	2	2	15	17	17
Jedlińsk	1	1	1	18	19	19
Kowala	1	2	2	30	24	26
G. Pionki	1	1	1	23	26	25
Przytyk	1	1	1	13	12	12
Wierzbica	1	1	1	11	13	13
Wolanów	1	1	1	12	10	12
Zakrzew	1	1	1	12	13	14

Stan zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej c. d.												
Miasto, gmina	Pracownicy socjalni			Pracownik wykonujący usługi opiekuńcze			Pracownik wykonujący specjalne usługi opiekuńcze			Pozostali pracownicy		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	10	9	9	15	16	15	1	1	1	14	15	14
MG. Iłża	8	8	8	3	5	5	1	1	1	14	14	15
MG. Skaryszew	7	7	7	3	3	3	0	0	0	7	7	9
Gózd	4	4	4	0	0	0	0	0	0	4	4	4
Jastrzębia	3	3	3	0	0	0	0	0	0	4	4	5
Jedlnia Let.	5	4	3	3	3	3	0	0	0	6	8	9
Jedlińsk	6	6	6	2	3	3	0	0	0	9	9	9
Kowala	7	6	6	3	4	8	1	1	1	21	17	18
G. Pionki	5	5	5	8	8	9	2	2	2	7	10	8
Przytyk	5	5	4	1	1	2	0	0	0	6	5	5
Wierzbica	6	5	5	2	3	4	0	0	0	3	3	3
Wolanów	5	5	5	1	1	2	0	0	0	5	3	4
Zakrzew	4	4	4	2	2	2	0	1	1	5	5	6

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła funkcję asystenta rodziny. Do zadań asystenta należy m. innymi: opracowywanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, rozwiązywaniu problemów: socjalnych,

Jedlińsk	6	7	10	48	56	62	0	0	0
Kowala	30	5	8	70	113	119	1	1	2
G. Pionki	0	0	0	22	21	18	1	1	1
Przytyk	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wierzbica	0	0	0	35	27	24	35	37	33
Wolanów	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakrzew	0	0	0	22	17	22	0	1	1

Miasto, gmina	Terapia i mediacje			Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego			Liczba rodzin korzystających ze wsparcia		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
M. Pionki	0	0	0	17	3	17	30	30	31
MG. Iłża	0	0	0	17	3	17	30	30	31
MG. Skaryszew	0	0	1	8	0	0	140	137	136
Gózd	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jastrzębia	0	0	1	8	0	0	36	62	42
Jedlnia letnisko	24	23	20	0	3	3	24	26	23
Jedlińsk	0	0	0	57	63	71	111	126	143
Kowala	0	0	0	10	8	14	111	127	143
G. Pionki	0	0	0	0	0	0	47	46	42
Przytyk	0	0	0	23	28	17	23	28	17
Wierzbica	35	27	24	540	600	720	396	338	298
Wolanów	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakrzew	0	0	0	38	36	35	60	54	58

Uzupełnieniem wsparcia realizowanego w ramach ośrodków pomocy społecznej jest pomoc oferowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu. Mieszkańcom powiatu radomskiego, w tym osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych, rodzinom biologicznym dzieci objętych pieczą, pełnoletnim wychowankom rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy możliwość skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa zapewnia psycholog oraz prawnik.

W 2018 roku odnotowano 15 porad dla osób przeżywających różnego rodzaju trudne sytuacje życiowe. Ponadto, odbyło się 60 porad i konsultacji psychologicznych dla rodzin zastępczych w siedzibie Powiatowego Centrum, 8 konsultacji psychologicznych w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych, 2 porady dla pełnoletnich wychowanków.

W ramach poradnictwa prawnego udzielono wsparcia 16 osobom.

Wsparcie rodziny i dzieci w naturalnym środowisku powiat radomski zapewnia także poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi. Są one przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej, odgrywającą ważną rolę w konsolidacji lokalnej społeczności poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów. Współpraca ta opiera się na zasadach pomocniczości i partnerstwa, a przybiera formę zlecania realizacji zadań publicznych innym podmiotom.

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD w Pionkach.

Jest to placówka wsparcia dziennego, gdzie 60 dzieci i młodzieży z miasta i gminy Pionki w wieku od 4 do 18 lat korzysta z różnych form wsparcia. Jest to dożywianie, pomoc w wyrównywaniu braków edukacyjnych, pomoc opiekuńczo – wychowawcza, zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień dla dzieci i ich rodziców, organizacja czasu wolnego. TPD zapewnia także wsparcie pedagogiczne, pomoc w przezwyciężaniu trudności dnia codziennego, motywuje do poprawnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku, propaguje pozytywne wzorce. Działania placówki są również ukierunkowane na zapobieganie umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną.

Świetlica Środowiskowa „Betania” w Wierzbicy.

Placówka realizuje działania profilaktyczne mające na celu m. innymi wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie z terenu gminy Wierzbica i gmin ościennych. Celem placówki jest przeciwdziałanie uzależnieniom oraz propagowanie wartości chrześcijańskich, dostarczanie wychowankom rzetelnej wiedzy na temat uzależnień oraz modelowanie stylu życia w trzeźwości. Z opieki świetlicy korzysta średnio około 60 dzieci.

Świetlica prowadzi następujące formy pracy środowiskowej: pomoc w nauce, pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych, osobistych ze szczególnym naciskiem na zmniejszenie agresji słownej i fizycznej. Zapewnia twórczą organizację czasu wolnego, zwłaszcza poprzez organizację zabaw, zajęć sportowych, artystycznych, wycieczek, pomaga w odkrywaniu i rozwoju indywidualnych zainteresowań oraz uzdolnień, kształtuje prawidłowe i społecznie pożądane postawy. Prowadzona jest ścisła współpraca z rodziną dziecka, w celu uzyskania poprawy relacji pomiędzy członkami rodziny.

Stowarzyszenie na Rzecz Wpierania Rodzin „Nowe Perspektywy”

Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem podopieczni pieczy zastępczej, opiekunowie zastępczy, jak również rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy mają możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia ze strony specjalistów: psychologa, pedagoga, psychoterapeuty, terapeuty rodzin, terapeuty ds. leczenia uzależnień, neurologopedy oraz oligofrenopedagoga. Proces opiekuńczo-wychowawczy realizowany w rodzinnej pieczy zastępczej jest zjawiskiem złożonym i niełatwym. Stowarzyszenie zapewnia opiekunom zastępczym udział w grupie wsparcia oraz szkoleniach.

Także rodzice biologiczni dzieci przebywających w pieczy zastępczej mają możliwość uczestniczenia w zajęciach, podczas których mają możliwość weryfikacji niepożądanych zachowań, są motywowani do poprawy swojej sytuacji, zdobywają wiedzę na temat stosowania właściwych metod wychowawczych w stosunku do dziecka, zaspokajania w pożądanym sposób wszystkich jego potrzeb.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niekiedy skutkuje potrzebą odizolowania dziecka od rodziny biologicznej. Zazwyczaj, w tych przypadkach dochodzi do skumulowania wielu niesprzyjających czynników, takich jak: alkoholizm, przemoc, ubóstwo, zaniedbanie. W efekcie tych sytuacji dzieci umieszczane są w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza – to rodzina, której główną funkcją uczyniono zapewnienie dziecku rzeczywistej pieczy, stworzenie optymalnych warunków rozwojowych w sytuacji trwałej lub przejściowej przeszkody w sprawowaniu nad nim opieki przez rodziców, ze względu na ograniczenie, zawieszenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej bądź w skutek osierocenia. Rodzina zastępcza w pełnieniu swojej funkcji kieruje się dobrem dziecka i poszanowaniem jego praw dotyczących pochodzenia i korzeni, a także podtrzymuje więzi z rodziną naturalną dziecka do momentu uregulowania jego sytuacji życiowej.

Poniższe tabele przedstawiają stan rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu radomskiego w ciągu ostatnich trzech lat w podziale na poszczególne gminy oraz w podziale na typy rodzin zastępczych.

Tabela 22

L.p.	Miasto/gmina	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
		liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
1.	M. Pionki	21	27	20	24	19	23
2.	Iłża	12	13	9	13	7	9
3.	Skaryszew	9	13	8	11	7	10
4.	Gózd	3	10	3	7	3	7
5.	Jastrzębia	6	9	7	10	6	7
6.	Jedlnia Letnisko	9	22	11	26	14	25
7.	Jedlińsk	8	13	7	13	10	20
8.	Kowala	7	11	8	9	6	10
9.	Przytyk	2	2	2	2	2	2
10.	Gmina Pionki	3	3	5	8	6	10
11.	Wierzbica	8	16	6	11	8	12

12.	Wolanów	7	11	4	7	6	9
13.	Zakrzew	4	5	4	5	5	6
Ogółem		99	155	94	146	99	152

Tabela 23

Typy rodzin zastępczych	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	Liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem	60	83	57	78	64	86
Rodzina zastępcza niezawodowa	30	39	28	36	26	32
Rodzina zastępcza zawodowa w tym:	9	33	9	32	9	34
O charakterze pogotowia rodzinnego	3	15	2	8	2	7
Specjalistyczna	1	3	1	3	1	3
Zawodowa	5	15	6	21	6	24
Ogółem:	99	155	94	146	99	152

Z przedstawionych danych wynika, że liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach utrzymuje się na podobnym poziomie. Oznacza to, że problem braku właściwej opieki ze strony rodziców biologicznych w stosunku do dzieci jest niestety nadal aktualny. Zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione tj. dziadkowie, rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i w trzeciej kolejności rodziny zawodowe. W tabeli, w liczbie dzieci zostali ujęci zarówno małoletni, jak i ci wychowankowie, którzy ukończyli już 18 lat, ale zdecydowali się na pozostanie w rodzinie zastępczej.

W przypadku braku możliwości zapewnienia opieki dzieciom w rodzinnej pieczy zastępczej następuje umieszczenie w instytucjonalnej pieczy.

Na terenie powiatu radomskiego w miejscowości Jasieniec Iłżecki Dolny 52 funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego z filią w Starachowicach, ul. 1 Maja 13 b. Placówka ta zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, emocjonalnych, rozwojowych, społecznych dzieciom pozbawionym ciepła rodzinnego domu.

W przypadku braku możliwości skierowania podopiecznych do Domu Matki i Dziecka z powodu braku wolnych miejsc, dzieci umieszczane są także w placówkach na terenie innego powiatu.

Tabela 24

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych			
Rok	2016	2017	2018
Dom Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym	46	51	51
Placówki na terenie innych powiatów	12	12	10

Osoby usamodzielniane:

Wychowanek, który opuszcza rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą, w której przebywał na podstawie postanowienia sądu zostaje objęty pomocą na usamodzielnienie. Jest to pomoc z przeznaczeniem na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz tytułem zagospodarowania.

Pomoc i wsparcie w omawianych formach przedstawia się następująco:

Tabela 25

Usamodzielniający się wychowankowie			
Rodzaj udzielonego wsparcia	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Pomoc na kontynuowanie nauki	63	54	46
Pomoc na usamodzielnienie	24	23	4
Pomoc na zagospodarowanie	18	16	13

Na terenie powiatu, pomoc dla dzieci z trudnościami szkolnymi zapewniają 2 poradnie psychologiczno- pedagogiczne: w Iłży oraz Pionkach. Są to specjalistyczne placówki resortu oświaty prowadzące działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną

i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. Celem pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest wielozakresowa współpraca z rodziną, szkołą i placówkami oświatowo-wychowawczymi. PPP realizuje zadania, takie jak: diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży; wspomaganie ich - stosownie do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych; prowadzenie terapii dzieci i młodzieży przejawiających zachowania dysfunkcyjne (z zaburzeniami rozwojowymi, niepełnosprawnymi, zagrożonych niedostosowaniem społecznym); pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej itp.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach obejmuje swoją pomocą dzieci i młodzież z miasta Pionki, gminy Pionki, gminy Jedlnia - Letnisko. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iłży obejmuje swoją pomocą osoby z terenu gminy Iłża, Skaryszew, Wierzbica.

Podopieczni z terenu gmin: Jastrzębia, Jedlińsk, Gózd, Kowala, Przytyk, Wolanów, Zakrzew oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących w Natolinie gm. Jedlnia Letnisko pozostają pod opieką Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Radomiu.

Na terenie gminy Wierzbica funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy. Jest to placówka resocjalizacyjno-wychowawcza dla dziewcząt niedostosowanych społecznie w wieku 13-18 roku życia, w normie intelektualnej, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, resocjalizacji. Ośrodek przyjmuje podopieczne, wobec których sąd zastosował środek wychowawczy w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Powiat jest organem prowadzącym dla następujących szkół ponadgimnazjalnych i placówek oświatowych:

- Liceum Ogólnokształcące w Pionkach,
- Liceum Ogólnokształcące w Iłży,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Iłży,
- Zespół Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pionkach,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomiu,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iłży,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach.

Łącznie we wszystkich placówkach powiatowych na dzień 30.09.2017 roku kształciło się 1.980 osób, w tym 1.520 młodzieży, 150 osób dorosłych i 310 osób na kursach kwalifikacyjnych.

Dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego mają możliwość realizowania obowiązku szkolnego w szkole specjalnej wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Pionkach oraz szkołach specjalnych dla których organem prowadzącym jest miasto Radom. W
Zespole Szkół w Pionkach w 2017 roku kształciło się 51 dzieci z orzeczeniem o
potrzebie kształcenia specjalnego.

IV. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, PLANOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Jest to część programowa Strategii, która obejmuje najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz planowanych do realizacji kierunków działań.

Cel strategiczny 1 – zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny w naturalnym środowisku.

Cel operacyjny - 1

Wspieranie rodziny w realizacji jej podstawowych funkcji.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Promowanie modelu zdrowej, prawidłowo funkcjonującej rodziny.
2. Tworzenie lokalnych programów służących działaniom profilaktycznym, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, aktywnej

komunikacji w rodzinie, rozwiązywania problemów itp.

3. Integracja rodzin ze społecznością lokalną / imprezy integracyjne, pikniki rodzinne i inne/

Cel operacyjny - 2

Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu zadań opiekuńczo – wychowawczych.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Rozpowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc i dostępnych formach wsparcia.
2. Rozwijanie oferty specjalistycznego wsparcia /poradnictwo, terapia, grupy wsparcia/.
3. Współpraca z asystentami rodziny.
4. Rozwijanie współpracy z sektorem organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
5. Poprawa systemu współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

Cel operacyjny - 3

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz uzależnień.
2. Ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy.
3. Podniesienie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat zjawiska i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagowanie wzorca postaw negujących zjawisko przemocy.
4. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej.
5. Rozwój współpracy z instytucjami zaangażowanymi w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy /policja, zespoły interdyscyplinarne, placówki służby zdrowia, oświaty itp./.

Planowane do realizacji działania w zakresie tego celu strategicznego zostały szczegółowo określone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Radomskim na lata 2016 - 2020.

Efekty realizacji celów:

Efektywnie działający system wsparcia rodziny zapewniający wielopłaszczyznowe, profesjonalne i zróżnicowane formy pomocy. Pomoc w przywróceniu równowagi w

rodzinie biologicznej. Motywowanie jej do podjęcia obowiązków przypisanych roli rodzica i zadbania o stworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania dziecka, stymulowania jego rozwoju.

Zapobieganie umieszczeniu dziecka poza rodziną naturalną. Pomoc dzieciom w opanowaniu lęku przed przyszłością i zapewnienie im życiowej stabilizacji. Wyprzedzanie sytuacji kryzysowych, a w sytuacji gdy wystąpią, podejmowanie działań zaradczych, opiekuńczych, ratowniczych względem wszystkich członków rodziny.

Cel strategiczny 2

Zintegrowany, sprawnie i skutecznie działający system pieczy zastępczej.

Cel operacyjny - 1

Rozwijanie oferty wsparcia dla rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Kreowanie warunków do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej: promocja, pozyskiwanie kandydatów, szkolenie.
2. Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych, w szczególności poradnictwo prawne, psychologiczne, szkolenia, pomoc koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, grupa wsparcia i inne.
3. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej /poradnictwo psychologiczno – pedagogiczne, grupa wsparcia, pomoc koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i inne formy pomocy/.
4. Zapewnienie zgodnego z obowiązującym stanem prawnym standardu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Przygotowywanie i realizacja programów, projektów nakierowanych na wspieranie rodzin zastępczych i podopiecznych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Cel operacyjny - 2

Rozwijanie systemu wsparcia dla wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Wspieranie procesu wchodzenia w dorosłość, dostosowane do potrzeb usamodzielniających się podopiecznych, w tym finansowe wsparcie.
2. Specjalistyczna pomoc i poradnictwo: psychologiczne, prawne, socjalne, pedagogiczne, pomoc koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Organizowanie szkoleń przygotowujących do rozpoczęcia samodzielnego życia poza pieczą, wzmacniających i rozwijających kompetencje społeczne, zawodowych itp.

4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych, także funduszy z UE na działania wspierające i aktywizujące.

Działania do realizacji w zakresie tego celu operacyjnego zostały szczegółowo określone w Trzyletnim Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020.

Efekty realizacji celów:

Skutecznie działający system pieczy zastępczej, respektujący jako naczelną zasadę, że pierwszeństwo przed umieszczeniem dziecka w instytucjonalnych formach pieczy ma forma rodzinna.

Uznając rodzinę za najważniejszą wartość w życiu człowieka - stworzenie dzieciom opuszczonym, skrzywdzonym, zaniedbywanym przez najbliższych możliwości wycho-wywania się w zastępczym domu. Pozyskiwanie, stosownie do potrzeb nowych kandydatów do podjęcia się roli opiekunów zastępczych, w tym rodzin zawodowych, posiadających predyspozycje osobowościowe do wypełniania roli rodzica dla dzieci w różnym wieku i o różnych potrzebach. Wzrost skuteczności pomocy dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej oraz wychowanków pieczy.

Zapewnienie dzieciom, w przypadku których nie ma możliwości umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej godnych, odpowiadających przyjętym standardom warunków życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej, w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego.

Przygotowanie młodych ludzi do samodzielnego, odpowiedzialnego życia, zgodnego z zasadami współżycia społecznego, a przede wszystkim funkcjonowania poza systemem pieczy zastępczej czy pomocy społecznej.

Cel strategiczny 3

Wsparcie środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - aktywizacja i integracja.

Cel operacyjny - 1

Rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji seniorów oraz innych osób wymagających całodobowej opieki poza środowiskiem zamieszkania.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach, przysługujących formach wsparcia.
2. Zapewnienie opieki w domach pomocy społecznej, stosownie do potrzeb i stanu zdrowia osób wymagających całodobowej opieki oraz w ośrodkach wsparcia dziennego.

3. Podtrzymanie wymaganego standardu usług w funkcjonujących na terenie powiatu jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.

Cel operacyjny – 2

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Planowane do realizacji kierunki działań

1. Realizacja działań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
2. Rozpowszechnianie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach, dostępnych formach wsparcia.
3. Działania mające na celu podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat niepełnosprawności oraz integrujące osoby niepełnosprawne ze środowiskiem.
4. Wspieranie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej,
5. Rozwój doradztwa i poradnictwa specjalistycznego, likwidowanie barier funkcjonalnych.
6. Działania z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej poprzez realizację projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Planowane do realizacji działania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie tego celu operacyjnego zostały szczegółowo określone w Powiatowym Programie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Radomskiego na lata 2019 - 2024.

Efekty realizacji celów:

Większa wrażliwość społeczna społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych, którym bez pomocy z zewnątrz byłoby bardzo trudno funkcjonować w środowisku i realizować role społeczne.

Wyrównywanie szans, łagodzenie skutków niepełnosprawności, integracja ze środowiskiem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiającą osiągnięcie, pomimo ograniczeń i trudności, jakich doświadczają satysfakcji ze swojego życia.

Podniesienie jakości usług socjalnych, zwiększanie ich dostępności, poszerzenie oferty działań aktywizujących, wspierających, opiekuńczych. Zapewnienie osobom nie mającym możliwości funkcjonowania w naturalnym środowisku całodobowej opieki w warunkach domów pomocy społecznej o profilach dostosowanych do występujących potrzeb. Realizacja zadań zmierzających do możliwie pełnego uczestnictwa w/wymienionych grup osób w życiu społecznym.

Cel strategiczny 4

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cel operacyjny - 1

Podniesienie poziomu usług świadczonych w obszarze polityki społecznej.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Profesjonalizacja kadr pomocy społecznej - systematyczne podnoszenie kwalifikacji i umiejętności.
2. Pozyskiwanie nowej kadry specjalistycznej.
3. Projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań - podnoszenie jakości i dostępności usług świadczonych na rzecz mieszkańców powiatu radomskiego.
4. Zapobieganie wypaleniu zawodowemu.

Cel operacyjny - 2

Rozwój zasobów pomocy społecznej.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Rozszerzenie oferty wsparcia realizowanego przez jednostki już funkcjonujące.
2. Działania na rzecz podniesienia jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, wdrażanie nowych rozwiązań natury organizacyjnej, instrumentów oraz narzędzi pracy.
3. Tworzenie nowych jednostek wsparcia - stosownie do występujących potrzeb i posiadanych zasobów.
4. Zapewnienie mieszkańcom powiatu radomskiego szerszego dostępu do informacji dotyczących możliwości uzyskania pomocy oraz oferowanych form wsparcia.

Efekty realizacji celów:

Profesjonalny i odpowiednio dobrany zespół osób realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, nowoczesne i skuteczne metody pracy, infrastruktura umożliwiająca prawidłową realizację zadań. Wysoki poziom świadczonych usług, systematyczny rozwój kadry pomocy społecznej, dostosowywanie metod pracy do zmieniającej się rzeczywistości. Wzrost kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań z zakresu rozwiązywania szeroko rozumianych problemów społecznych - profesjonalnie przygotowana kadra merytoryczna. Większa liczba specjalistów w różnych obszarach pomocy.

Zwiększenie skuteczności instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej pomocy. Rozwój istniejących placówek, tworzenie nowych jednostek, stosownie do zauważonych potrzeb.

Cel operacyjny 3

Wzmocnienie lokalnej współpracy międzysektorowej w zakresie realizacji zadań w obszarze pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.

w

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Tworzenie sieci wymiany informacji oraz lokalnych partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
2. Ścisła współpraca z organizacjami pożytku publicznego, koordynacja oraz realizacja wspólnych działań.
3. Propagowanie nowych form współdziałania w kolejnych obszarach pomocy społecznej, zlecanie zadań na podstawie obowiązujących przepisów.
4. Wspólne seminaria, konferencje, szkolenia, zespoły dające możliwość wymiany doświadczeń, ustalania zasad współpracy, efektywniejszego udzielania pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
5. Promocja i wspieranie aktywności innych jednostek działających na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Efekty realizacji celów:

Wzajemna współpraca pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, jak również pomiędzy samorządem, a wszelkimi innymi instytucjami zaangażowanymi w szeroko rozumianą pomoc. Wspólne spotkania dające możliwość wymiany doświadczeń, ustalania zasad współdziałania, możliwość realizacji różnych działań w partnerstwie, poszerzenie współpracy o nowe obszary. Wzmocnienie relacji: samorząd – trzeci sektor, stanowiący nieodłączny element społeczeństwa demokratycznego. Wzmocnienie roli, jaką pełnią organizacje pożytku publicznego w procesie budowania więzi społecznych, zbliżania jednostek i społeczności lokalnych, włączania w życie społeczne osób lub grup zagrożonych marginalizacją. Rozwój i budowanie kompleksowego systemu pomocy społecznej, dzięki wykwalifikowanej kadrze poszczególnych służb współpracujących ze sobą. Wysoka jakość usług w sferze ekonomii społecznej.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Koordynatorem realizacji strategii jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej.

Z uwagi na fakt, iż jest to dokument długofalowy, powinien podlegać cyklicznym ocenom, a w razie potrzeby weryfikacjom. Będzie temu służyć monitoring oraz ewaluacja strategii, co pozwoli ocenić jej skuteczność oraz efektywność tj. wyniki zrealizowanych działań.

Monitoring i ewaluacja strategii będą polegać na systematycznej ocenie osiągniętych celów strategicznych oraz planowanych zadań, ewentualnie na modyfikacji kierunków działań, jeśli wystąpi taka potrzeba np. w związku ze zmianą obowiązujących regulacji prawnych.

Wdrażanie strategii będzie monitorowane na bieżąco w toku wykonywania merytorycznych obowiązków przez pracowników Centrum.

Ocena stopnia realizacji strategii będzie dokonywana corocznie, przy sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu.

Przedmiotem monitoringu strategii będą wskaźniki, czyli zmienne wyrażane liczbowo, obrazujące stan realizacji poszczególnych działań.

Wskaźniki realizacji strategii:

- liczba osób korzystających z różnych form wsparcia;
- liczba udzielonych porad i konsultacji;
- liczba szkoleń, spotkań grup wsparcia itp. dla beneficjentów pomocy społecznej;
- liczba osób, które ukończyły szkolenia, brały udział w spotkaniach itp.;
- liczba instytucji, organizacji, placówek udzielających wsparcia;
- liczba zawartych umów, porozumień;
- liczba szkoleń dla kadry pomocy społecznej;
- liczba pracowników, którzy podnieśli swoje kwalifikacje i umiejętności;
- liczba opracowanych i realizowanych programów.

Sformułowany powyżej katalog wskaźników ma charakter otwarty.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA/ REALIZATORZY CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ, PARTNERZY

Realizacja strategii wymaga odpowiednich zasobów finansowych, gdyż każde przedsięwzięcie generuje określone koszty. Podstawowym źródłem finansowania zadań będą środki zabezpieczane w budżecie powiatu radomskiego.

Większość zaplanowanych do realizacji kierunków działań mieści się bowiem w zakresie statutowych zadań jednostek organizacyjnych powiatu. Źródłem finansowania będą również środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również zasoby własne podmiotów uczestniczących w realizacji strategii.

Kluczową rolę w podejmowaniu decyzji strategicznych będą odgrywać władze powiatu: Rada Powiatu Radomskiego oraz Zarząd Powiatu Radomskiego.

Działania praktyczne zaś, będące efektem podejmowanych decyzji będą domeną jednostek organizacyjnych powiatu oraz w ramach współpracy innych służb: instytucji rządowych, samorządowych, ośrodków pomocy społecznej, organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, Kościoła i związków wyznaniowych, jednostek oświatowych, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości i wielu innych instytucji zaangażowanych w służbę drugiemu człowiekowi.

VII. PODSUMOWANIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest odpowiedzią na występujące w naszym powiecie różnorodne problemy, przy czym zauważyć należy iż jest to szerokie spectrum. Dlatego, warunkiem skuteczności oraz efektywności w realizacji założonych celów jest zaangażowanie lokalnych, działających w różnych sferach życia partnerów.

Zauważyć należy, że nawet najbardziej szczegółowy i profesjonalnie przygotowany dokument nie doprowadzi do całkowitego wyeliminowania występujących trudności.

Sukcesem będzie jednak każde złagodzenie czy ograniczenie społecznych nieprawidłowości, co powinno stanowić priorytet w działaniach wszystkich jednostek zaangażowanych w szeroko rozumianą pomoc.

Zakłada się, że określone w strategii cele i zadania będą podejmowane w pełnym horyzoncie czasowym tzn. w latach 2019 – 2024. Katalog zaplanowanych do realizacji działań nie ma charakteru zamkniętego, przewiduje się zatem możliwość jego rozszerzenia w razie

wystąpienia nowych potrzeb, czy nowych możliwości rozwiązania występujących problemów społecznych.

*„Miarą twojego człowieczeństwa jest wielkość twojej troski o drugiego człowieka”
(ks. Mieczysław Maliński)*